

УДК 378.1

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-8\(14\)-586-597](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-8(14)-586-597)

Купрієвич Вікторія Олександрівна кандидат педагогічних наук, доцент кафедри професійної і вищої освіти, ДЗВО «Університет менеджменту освіти», тел.: (097) 272-72-28, <https://orcid.org/0000-0002-8196-8309>

УПРАВЛІННЯ ПІДГОТОВКОЮ ФАХІВЦІВ В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті розглядається актуальна проблема управління підготовкою фахівців в закладах професійно-технічної освіти (ЗПТО). Аналізуються основні аспекти організації та керування освітнім процесом, адаптація освітніх програм до вимог ринку праці, розвиток креативності та практичних навичок у здобувачів освіти. Висвітлюються стратегії ефективного управління, включаючи використання сучасних технологій, педагогічних інновацій та партнерських взаємодій з підприємствами. У статті розглядаються особливості та актуальні тенденції у сфері управління підготовкою фахівців, а також проаналізований зарубіжний досвід у цій області. Зроблені висновки дозволяють узагальнити ефективні підходи та стратегії, що сприяють підвищенню якості підготовки фахівців у закладах професійно-технічної освіти та впровадженню сучасних підходів у освітній процес.

У сучасних умовах розвитку суспільства виникає потреба переосмислити основні тенденції професійно-технічної освіти, що поєднують у собі напрями традиційного та інноваційного навчання. Традиційна освіта передбачає передачу майбутнім фахівцям знань і досвіду для їх подальшого використання у найрізноманітніших сферах діяльності. Основне завдання інноваційної освіти потребує врахування змін у характері суспільних вимог та ролі особистості у суспільному розвитку. Інноваційне навчання майбутніх фахівців полягає у розвитку творчого потенціалу та здібностей, необхідних для соціально-ціннісної діяльності в суспільстві, а також у наданні можливості для ефективної самореалізації.

Зроблені висновки дозволяють узагальнити ефективні підходи та стратегії, що сприяють підвищенню якості підготовки фахівців у закладах професійно-технічної освіти та впровадженню сучасних підходів в освітній процес.

Ключові слова: управління, підготовка фахівців, професійно-технічна освіта, освітній процес, адаптація програм, ринок праці, креативність, педагогічні інновації, технології навчання, партнерські взаємодії.

Kupriyevych Viktoriya Oleksandrivna Candidate of Pedagogical Sciences (PhD), Docent associate professor of the Department of Professional and Higher Education, State Institution of Higher Education «University of Educational Management», tel.: (097) 272-72-28, <https://orcid.org/0000-0002-8196-8309>

MANAGEMENT OF SPECIALISTS' TRAINING AT A VOCATIONAL EDUCATION INSTITUTION

Abstract. The article addresses the current issue of managing the training of specialists at a vocational education institution. The main aspects of organizing and overseeing the educational process, adapting curriculum to labor market demands, fostering creativity and practical skills among students are analyzed. Strategies for effective management are highlighted, including the use of modern technologies, pedagogical innovations, and collaborative interactions with enterprises. The article explores the specific features and current trends in the field of managing the preparation of specialists, along with an analysis of international experience in this domain.

In the modern conditions of the development of society, there is a need to rethink the main trends of professional and technical education, which combine the directions of traditional and innovative education. Traditional education involves the transfer of knowledge and experience to future specialists for their further use in a wide variety of fields of activity. The main task of innovative education requires taking into account changes in the nature of social requirements and the role of the individual in social development. Innovative training of future specialists consists in the development of creative potential and abilities necessary for social and valuable activity in society, as well as in providing opportunities for effective self-realization.

The conclusions drawn allow for the synthesis of effective approaches and strategies that contribute to enhancing the quality of specialist training in a vocational-technical education institution, as well as the integration of modern methodologies into the educational process.

Keywords: management, specialists' training, vocational education, educational process, curriculum adaptation, labor market, creativity, pedagogical innovations, teaching technologies, collaborative interactions.

Постановка проблеми. Актуальність дослідження в сфері управління підготовкою фахівців в закладах професійно-технічної освіти (ЗПТО) є неоспоримою, оскільки ефективність цього процесу має вирішальне значення для конкурентоспроможності національної економіки в умовах сучасних технологічних, соціальних та економічних змін. З урахуванням швидкого темпу технологічного розвитку, зміни вимог до професійних навичок та глобальних викликів, належне управління підготовкою фахівців у закладах ПТО є критичною передумовою для забезпечення суспільства якісними та адаптованими до змін фахівцями.

Дієве функціонування закладів ПТО стає необхідною умовою для формування висококваліфікованих робітників та майстрів виробничого навчання, які здатні ефективно впроваджувати інновації та адаптуватися до швидкозмінних умов ринку праці. Оптимальна інтегрованість професійно-технічної освіти в існуючий соціально-економічний простір та сучасну модель регіонального ринку праці є головною передумовою й важливим засобом забезпечення її ефективного функціонування відповідно до загальнонаціональних інтересів держави та інтересів різних соціально-економічних верств населення[1, с.79]. Сприятливі умови для навчання, актуалізовані навчальні програми та сучасні підходи до підготовки майбутніх фахівців набувають особливого значення, забезпечуючи не тільки здобуття технічних навичок, але й розвиток критичного мислення, комунікативних та міжособистісних компетенцій.

Однак, в реаліях сучасності існує ряд серйозних викликів, які не дозволяють ефективно реалізувати потенціал професійно-технічної освіти. Перш за все, відбуваються стрімкі трансформації в технологічній сфері, що призводить до зміни вимог до кваліфікацій фахівців та вимагає постійного оновлення змісту навчання. Брак синхронізації між навчальними програмами та актуальними потребами ринку призводить до випуску випускників, які можуть бути недостатньо підготовлені для сучасної праці.

Крім того, недостатня підготовка педагогічного складу, який відповідає вимогам сучасної освіти, обмежує можливості ефективної передачі знань та навичок майбутнім фахівцям. Оновлення методичного підходу до навчання та використання інноваційних технологій стає невід'ємною умовою підготовки сучасного педагога.

Однак, можливості та ресурси закладів професійно-технічної освіти є обмеженими, що може обмежувати їх здатність адаптуватися до нових викликів та впроваджувати інновації в освітній процес.

Таким чином, проблема ефективного управління підготовкою фахівців у ЗПТО передбачає глибоке дослідження та аналіз з метою розробки стратегічних підходів до оновлення навчальних програм, підвищення кваліфікації педагогічного складу та підтримки взаємодії з роботодавцями. Результати даного дослідження можуть внести вагомий вклад у покращення якості професійної підготовки та підвищення конкурентоспроможності випускників закладів професійно-технічної освіти на ринку праці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання управління та розвитку професійно-технічної освіти стали об'єктом ретельного вивчення не лише дослідників-початківців, але й вже визнаних науковців, серед яких важливе місце займають імена С. Батишева, В. Гаськова, С. Гончаренко, Н. Ничкало, В. Петренко, І. Зазюна та інших. Однак, слід відзначити, що існуючі дослідження переважно акцентують увагу на аспектах бюджетних видатків, ніж на глибокому розгляді професійно-технічної освіти як ключового каменя будівництва економіки знань.

Мета статті – дослідження особливостей та механізмів управління підготовкою фахівців в закладі професійно-технічної освіти.

Виклад основного матеріалу. В сучасному світі, де технологічний розвиток і соціальні зміни відбуваються з неймовірною швидкістю, освіта виявляється ключовим чинником успішної адаптації суспільства до нових реалій. Особливе місце серед освітніх інституцій займають заклади професійно-технічної освіти (ЗПТО), які відіграють важливу роль у підготовці кваліфікованих фахівців для ринку праці.

У зв'язку зі зростаючою потребою у спеціалістах, які володіють актуальними знаннями та навичками, управління підготовкою фахівців в закладах професійно-технічної освіти стає актуальною та важливою проблемою. Саме від якості підготовки фахівців залежить не лише їхнє особисте професійне майбутнє, а й конкурентоспроможність економіки країни в цілому [2].

Завдання педагогів та адміністрації закладів професійно-технічної освіти – не тільки забезпечити здобувачів освіти необхідними теоретичними знаннями, але й дати їм можливість набути практичних навичок та вмінь, які будуть відповідати вимогам ринку праці. Однак це вимагає постійного аналізу та адаптації навчальних програм до сучасних вимог, інноваційних методів навчання та технологічних змін.

Питання управління підготовкою фахівців в ЗПТО є вельми складною та багатогранною проблемою. Це вимагає розгляду не лише

освітнього процесу, а й питань фінансування, підвищення кваліфікації педагогічного персоналу, взаємодії з партнерами з ринку праці та багатьох інших аспектів.

Тому, ми вважаємо, що важливо провести аналіз та дослідження проблем управління підготовкою фахівців в закладах професійно-технічної освіти з урахуванням сучасних тенденцій у технологічному розвитку та потреб ринку праці. Вивчення цієї проблематики може внести вагомий внесок у поліпшення якості професійної підготовки та сприяти підвищенню ефективності освітнього процесу, а також сприяти забезпеченню національної економіки якісними та адаптованими до сучасних викликів фахівцями.

Сучасні погляди на управління підготовкою фахівців в закладах професійно-технічної освіти (ЗПТО) визначаються рядом факторів, які впливають на цей процес. До цих поглядів можна віднести такі ключові аспекти:

1. **Орієнтація на практичні навички:** Сучасні заклади професійно-технічної освіти зосереджуються на формуванні не лише теоретичних знань, але й на розвитку практичних навичок, які відповідають потребам ринку праці. Це допомагає випускникам бути готовими до викликів реальної робочої обстановки.

2. **Адаптація до технологічного розвитку:** З огляду на стрімкий технологічний розвиток, важливо забезпечити оновлення навчальних програм та використання сучасних технологій у навчальному процесі. Це вимагає постійного моніторингу та адаптації підходів до навчання.

3. **Партнерство з роботодавцями:** Заклади професійно-технічної освіти співпрацюють з підприємствами та роботодавцями, щоб забезпечити відповідність навчальних програм потребам ринку праці. Це може включати стажування, практичні заняття, відгуки від роботодавців та інші форми співпраці.

4. **Розвиток критичного мислення та м'яких навичок:** Крім технічних навичок, сучасні випускники закладів професійно-технічної освіти повинні вміти аналізувати інформацію, приймати рішення, працювати в команді, спілкуватися ефективно тощо. Освіта в ЗПТО все більше спрямована на розвиток цих м'яких навичок.

5. **Індивідуалізація навчання:** Заклади професійно-технічної освіти все частіше використовують індивідуальний підхід до кожного здобувача освіти, враховуючи його особисті здібності та інтереси. Це сприяє більш ефективному навчанню та розвитку.

6. Стимулювання творчості та інновацій: Сучасна професійна освіта спрямована на розвиток творчого мислення та здатності до інновацій. Випускники ЗПТО мають бути здатними розв'язувати нетривіальні завдання та працювати над новаторськими проектами.

7. Ціннісна орієнтація: Окрім навчальних результатів, важливо розвивати ціннісні орієнтації, включаючи етичність, відповідальність та соціальну свідомість [3].

Загалом, сучасні погляди на управління підготовкою фахівців в закладах професійно-технічної освіти акцентують на практичних навичках, технологічному розвитку, партнерстві з роботодавцями та розвитку м'яких навичок, що сприяють підвищенню якості освіти та конкурентоспроможності випускників на ринку праці.

Отже, управління підготовкою фахівців в закладах професійно-технічної освіти (ЗПТО) в Україні є важливим аспектом системи освіти країни. Представимо деякі провідні ознаки цього процесу.

Узагальнюючи, управління підготовкою фахівців в закладах професійно-технічної освіти в Україні відбувається з урахуванням сучасних вимог ринку праці та технологічного розвитку, спрямовуючись на розвиток практичних, м'яких навичок та індивідуальний підхід до здобувачів освіти. Це допомагає підвищити якість освіти та готувати випускників до успішної кар'єри.

1. Нормативна база: Управління в професійно-технічній освіті ґрунтується на законодавчих актах, зокрема Законі України "Про професійну освіту", який визначає правові основи функціонування професійної освіти в Україні.

2. Система закладів ПТО: у відповідності зі ст. Закону України "Про професійно-технічну освіту" містить у собі наступні типи навчальних закладів:

- професійно-технічне училище (ПТУ) відповідного профілю
- професійно-технічне училище (ПТУ) соціальної реабілітації;
- ВПУ (вище професійне училище);
- професійно-художнє училище;
- вище художнє професійно-технічне училище;
- училище-агрофірма;
- училище-завод;
- центр професійно-технічної освіти;
- учбово-курсний комбінат і інші.

3. Кваліфікаційні рамки: В Україні діє система кваліфікаційних рамок, яка визначає рівні кваліфікації та компетенції

фахівців. Це сприяє стандартизації підготовки та забезпеченню якості освіти.

4. **Навчальні плани та освітні програми:** Заклади професійно-технічної освіти в Україні розробляють навчальні плани та освітні програми відповідно до вимог державних стандартів. Ці документи визначають структуру навчання, обсяги дисциплін, методи навчання та оцінювання.

5. **Практична підготовка:** Важливою частиною підготовки фахівців в ПТО є практична компонента. Заклади співпрацюють з підприємствами та організаціями для забезпечення здобувачам освіти можливості набувати практичний досвід на реальних робочих місцях.

6. **Модернізація обладнання:** З огляду на технологічний прогрес, заклади ПТО зобов'язані підтримувати актуальне обладнання та матеріали для навчання здобувачів освіти сучасним технологіям.

7. **Моніторинг та оцінка:** Управління якістю освіти включає моніторинг освітнього процесу, оцінку якості знань здобувачів освіти та впровадження заходів щодо їх покращення.

8. **Підтримка педагогічних кадрів:** Забезпечення належної підготовки та розвитку педагогічних працівників є важливою складовою управління ПТО. Вкладачі та майстри виробничого навчання повинні мати відповідну освіту, актуальні знання та методичні навички.

9. **Розвиток партнерств:** Заклади професійно-технічної освіти співпрацюють з роботодавцями, громадськими організаціями та іншими зацікавленими сторонами для адаптації навчальних програм до потреб ринку праці.

10. **Можливості продовження освіти:** Випускники закладів професійно-технічної освіти мають можливість продовжити свою освіту на вищих рівнях, таких як коледжі, університети або інші заклади освіти [5].

Ці особливості відображають загальний підхід до управління підготовкою фахівців в закладах професійно-технічної освіти в Україні.

Сучасне управління підготовкою фахівців в закладах професійно-технічної освіти професійно-технічної освіти в Україні, як і в багатьох інших країнах, базується на комплексному підході, який враховує потреби ринку праці, сучасні технології, індивідуальні особливості здобувачів освіти та вимоги до якості освіти. Ось деякі ключові аспекти сучасного управління підготовкою фахівців в закладах ПТО на сьогодні:

1. **Адаптація до ринкових потреб:** Заклади професійно-технічної освіти активно співпрацюють з роботодавцями та галузевими

організаціями, щоб адаптувати освітні програми до потреб ринку праці. Це дозволяє забезпечити випусникам відповідну кваліфікацію та забезпечити їхню зайнятість.

2. **Флексібільність навчання:** Сучасні заклади професійно-технічної освіти намагаються надавати здобувачам освіти можливість обирати курси за інтересами та здібностями, а також використовувати різні формати навчання.

3. **Інтеграція технологій:** Використання сучасних технологій в освітньому процесі є важливим аспектом. Це може включати в себе використання комп'ютерів, планшетів, віртуальної реальності та інших інструментів для покращення якості навчання.

4. **Розвиток м'яких навичок:** Окрім професійних знань, акцентуємо також увагу на розвиток м'яких навичок, таких як комунікація, співпраця, творчість та критичне мислення.

5. **Особиста співпраця зі здобувачами освіти:** Викладачі та майстри виробничого навчання уважно ставляться до індивідуальних потреб здобувачів освіти, допомагаючи їм визначити свої цілі та плани, а також надаючи академічну та кар'єрну підтримку.

6. **Стимулювання якості:** Встановлення стандартів якості навчання, проведення зовнішнього оцінювання та сертифікації сприяють підвищенню якості освіти [4].

7. **Змішані моделі навчання:** Комбінація традиційних класичних занять, практичних вправ та проектної роботи з підтримкою онлайн-матеріалів створює більш ефективне навчання.

8. **Підтримка педагогічних працівників:** Педагоги мають доступ до професійного розвитку, тренінгів та ресурсів для вдосконалення своїх знань.

9. **Співпраця з іншими освітніми інституціями:** Заклади професійно-технічної освіти можуть співпрацювати з вищими закладами освіти та іншими освітніми організаціями для підвищення якості освіти та забезпечення можливостей для додаткового навчання.

Сучасне управління підготовкою фахівців в закладах професійно-технічної освіти в Україні дійсно виокремлюється своєю спроможністю поєднувати традиційні підходи з інноваційними методами. Ось деякі аспекти цього поєднання:

- **Актуалізація освітніх програм:** Заклади професійно-технічної освіти здійснюють постійний моніторинг потреб ринку праці, а також змін у технологічному розвитку. Це дозволяє актуалізувати освітні програми та включати нові теми, технології та навички, що відповідають сучасним вимогам.

- **Інтерактивність та практичність:** Для забезпечення підготовки здобувачів освіти до практичної роботи в реальних умовах використовуються інтерактивні методи навчання. Це можуть бути симуляції, практичні завдання, ролеві ігри, які допомагають учням застосовувати знання на практиці.

- **Ефективне використання технологій:** Сучасні технології, такі як віртуальна реальність, онлайн-курси, електронні платформи, допомагають зробити навчання більш доступним та цікавим. Це також дозволяє здобувачам освіти здобувати знання у зручний для них час та темп.

- **Підтримка менторства:** Запровадження менторської підтримки допомагає учням отримати індивідуальну підтримку від більш досвідчених фахівців у їхній області. Це сприяє передачі практичних знань та досвіду.

- **Співпраця з роботодавцями:** Залучення представників бізнесу та роботодавців в освітній процес допомагає забезпечити відповідність навчання потребам ринку праці. Це може бути через гостьові лекції, практичні заняття або спільні проекти.

- **Розвиток м'яких навичок:** Управління підготовкою фахівців в закладах професійно-технічної освіти акцентує на розвитку комунікаційних, лідерських, адаптаційних навичок та інших м'яких компетенцій, які є важливими на ринку праці.

Цей поєднаний підхід допомагає закладам професійно-технічної освіти готувати випускників до викликів сучасності, забезпечуючи якісну та практичну підготовку, яка відповідає потребам ринку праці.

Досвід сусідніх країн в управлінні підготовкою фахівців в закладах професійно-технічної освіти професійно-технічної освіти може надавати корисні висновки та ідеї для подальшого розвитку української системи. Ось кілька прикладів з досвіду сусідніх країн:

1. **Польща:** У Польщі велика увага приділяється практичній підготовці та зв'язку з ринком праці. Заклади професійно-технічної освіти часто співпрацюють з роботодавцями та галузевими організаціями для адаптації навчальних програм та організації стажувань для здобувачів освіти. Також використовується система дуальної освіти, де здобувачі освіти навчаються в ЗПТО та проводять частину часу на робочих місцях.

2. **Словаччина:** В Словаччині існує активна роль галузевих рад у визначенні потреб ринку праці та розробці навчальних програм. Заклади професійно-технічної освіти співпрацюють з цими радами для забезпечення актуальності та відповідності підготовки вимогам роботодавців.

3. **Угорщина:** Угорщина акцентує увагу на розвитку професійних навичок та компетенцій, що є важливими на ринку праці. Заклади професійно-технічної освіти надають студентам можливість вибору з різних напрямів та спеціалізацій.

4. **Румунія:** У Румунії система професійно-технічної освіти базується на комплексному підході, що включає не лише професійну підготовку, а й розвиток особистості та м'яких навичок. Також існує спеціальна програма для підтримки педагогічних працівників у покращенні їхньої кваліфікації [6].

Сусідні країни в управлінні підготовкою фахівців в ЗПТО підкреслюють акцент на практичній підготовці, співпраці з роботодавцями, розвитку м'яких навичок та адаптації програм до потреб ринку праці. Інші аспекти включають дуальну освіту, роль галузевих рад та спеціалізацію. Україна може використовувати ці підходи для вдосконалення професійно-технічної освіти. Україна може навчитися від цих країн і впровадити найкращі практики для подальшого вдосконалення системи професійно-технічної освіти.

Висновки. Управління підготовкою фахівців в закладах професійно-технічної освіти (ЗПТО) є невід'ємною складовою сучасної освітньої системи в Україні. З досвіду сусідніх країн видно, що ефективно управління передбачає комплексний підхід, орієнтований на потреби ринку праці та індивідуальні особливості здобувачів освіти.

Найважливішими аспектами управління є адаптація навчальних програм до потреб сучасного ринку праці, практична підготовка та співпраця з роботодавцями. Розвиток м'яких навичок та використання інноваційних методів навчання допомагають здобувачам освіти бути готовими до змін та викликів сучасного світу.

Також важливо звернути увагу на індивідуальний підхід до здобувачів освіти, підтримку педагогічних працівників та використання технологій для покращення навчального процесу. При цьому можна брати за увагу та адаптувати найкращі практики з досвіду сусідніх країн, які демонструють різноманітні підходи до розвитку професійно-технічної освіти.

Спрямовуючись на ці принципи, Україна має можливість покращити систему підготовки фахівців у ЗПТО, забезпечити випускників актуальними знаннями та навичками, а також підтримати розвиток сучасної економіки та суспільства.

Підсумовуючи, управління підготовкою фахівців в закладах професійно-технічної освіти – це складний і багатогранний процес, який вимагає поєднання педагогічних, психологічних, соціальних та

економічних аспектів. Сусідні країни вже набули певного досвіду у цій сфері, і цей досвід може послужити джерелом вдосконалення української системи професійно-технічної освіти.

Запозичення найкращих практик, які допомагають адаптувати навчальні програми до сучасних вимог, підвищити якість навчання, підготувати здобувачів освіти до викликів глобального ринку праці, є доречним. Проте, важливо забезпечити їх адаптацію до національних особливостей та потреб українського суспільства.

Подальший успіх управління підготовкою фахівців в ЗПТО полягатиме у поєднанні традиційних цінностей освіти з інноваційними підходами, спрямованими на розвиток кваліфікацій, творчого мислення та соціальних навичок. Адаптована до сучасних реалій система професійно-технічної освіти буде сприяти розвитку відповідальних, компетентних та адаптованих до змін фахівців, які зможуть ефективно внести вклад у розвиток України та глобальної спільноти.

Література:

1. Петрова Т. Професійний розвиток працівників: проблеми стимулювання персоналу та заінтересованості роботодавців. Україна: аспекти праці. 2016. № 2. С. 26–34.
2. Шийка К. Впровадження європейського досвіду реформування професійної освіти у професійно-технічних навчальних закладах України. Вісник Львів. ун-ту, 2013. Вип. 29. С. 199–204.
3. Клименко О.М. Удосконалення фінансового забезпечення професійно-технічних навчальних закладів і установ професійно-технічної освіти. Ніжин ФООП Лук'яненко В.В. ТПК «Орхідея», 2016. С. 176. С. 78-89.
4. Сергій Квіт. Професійно-технічна освіта повинна відповідати сучасним потребам. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=248008618&cat_id=244276429 (дата звернення: 09. 08. 2023).
5. Ничкало Н.Г. Трансформація професійно-технічної освіти України / Н.Г.Ничкало. – К.: Педагогічна думка, 2008. 200 с.
6. І.М. Савченко, Т.В. Волкова. Зарубіжний досвід інноватики в сфері взаємодії професійно-технічних навчальних закладів з роботодавцями та науковими установами: методичні рекомендації Київ : ПТОО, 2011. 40 с.

References:

1. Petrova T. Profesiynyy rozvytok pratsivnykiv: problemy stimulyuvannya personalu ta zainteresovanosti robotodavtsiv. Ukrayina: aspekty pratsi. 2016. № 2. S. 26–34. Petrova T. Professional Development of Employees: Challenges of Staff Incentives and Employers' Interest. Ukraine: Labour Aspects. 2016. No. 2. Pp. 26–34. [in Ukrainian].
2. Shiyka K. Vprovadzhennya yevropeyskoho dosvidu reformuvannya profesiynoyi osvity u profesiyno-tekhnichnykh navchalnykh zakladakh Ukrayiny. Visnyk Lviv. un-tu, 2013. Vyp. 29. S. 199–204. Shiyka K. Implementation of European Experience in Vocational Education Reform in Vocational-Technical Educational Institutions of Ukraine. Bulletin of Lviv University, 2013. Issue 29. Pp. 199–204. [in Ukrainian].

3. Klymenko O.M. Udoskonalennya finansovoho zabezpechennya profesiyno-tekhnichnykh navchalnykh zakladiv i ustanov profesiyno-tekhnichnoyi osvity. Nizhyn FOP Luk`yanenko V.V. TPK "Orkhidiya", 2016. S. 176. S. 78-89. Klymenko O.M. Improvement of Financial Support for Vocational-Technical Educational Institutions and Establishments of Vocational Education. Nizhyn: Luk`yanenko V.V. Individual Entrepreneur, 'Orchid' LLC, 2016. P. 176. Pp. 78-89. [in Ukrainian].

4. Serhiy Kvit. Profesiyno-tekhnichna osvita povynna vidpovidaty suchasnym potrebam. [Elektronnyy resurs]. Rezhym dostupu: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=248008618&cat_id=244276429 (data zvernennya: 09. 08. 2023). Serhiy Kvit. Vocational and Technical Education Should Meet Modern Needs. [Electronic resource]. Access mode: http://www.kmu.gov.ua/control/en/publish/article?art_id=248008618&cat_id=244276429 (accessed: 08.09.2023). [in Ukrainian].

5. Nychkalo N.G. Transformatsiya profesiyno-tekhnichnoyi osvity Ukrayiny / N.G.Nychkalo. – K.: Pedahohichna dumka, 2008. 200 s. Nychkalo N.G. Transformation of Vocational and Technical Education in Ukraine / N.G. Nychkalo. Kyiv: Pedagogical Thought, 2008. 200 p. Transformation of Vocational and Technical Education in Ukraine" by N.G. Nychkalo. Kyiv: Pedagogical Thought, 2008. 200 pages. [in Ukrainian].

6. I.M. Savchenko, T.V. Volkova. Zarubizhnyy dosvid innovatsiyi v sferi vzayemodiyi profesiyno-tekhnichnykh navchalnykh zakladiv z robotodavtsiamy ta naukovymy ustanovamy: metodychni rekomendatsiyi Kyiv: IPTO, 2011. 40 s. I.M. Savchenko, T.V. Volkova. Foreign Experience of Innovation in the Interaction of Vocational and Technical Educational Institutions with Employers and Research Institutions: Methodological Recommendations. Kyiv: IPTO, 2011. 40 pages[in Ukrainian].